

NUORTEN OSALLISUUS LASTENSUOJELUN KEHITTÄJÄNÄ

Seija Saalismaa
projektikoordinaattori

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Lainsäädäntö velvoittaa lasten ja nuorten osallisuuteen

Perustuslain 6§ 3 mom. määrää, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Kuntalain 27§:n mukaan kuntalaisilla ja palvelun käyttäjillä tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.

Yleistä lapsen osallisuudesta

Lapsen oikeuksia ja lasta koskevaa lainsäädäntöä on jatkuvasti kehitetty

- Lapset ja nuoret ovat yhä varhaisemmassa vaiheessa itsenäisiä toimijoita
- Lapsia koskeva oikeudellinen säätely saa useimmiten erityispiirteensä erilaisten ikärajojen kautta
  - Lastensuojelulaki 5§, 20§, 21§, 29§, 53§....

Yleistä lapsen osallisuudesta

”Osallisuus on sosiaali- ja terveydenhuollossa tunnustettu arvo ja käsite vaikka käytännön toteutuksessa on edelleen puutteita”.

(Kati Närhi 2013)

Lapsen ja nuoren osallisuus lastensuojelussa

Lastensuojelulaissa korostetaan nyt lapsen kanssa työskentelyä.

Lapsi on omassa lastensuojeluasiassaan asianosainen iästään riippumatta.

Lasta on kohdeltava tasa-arvoisena yksilönä.

Lapsella on oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavalla tavalla.

Lapsen mielipiteen selvittäminen (Lsl 20§)

Lastensuojelua toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide.

- o Huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla.
- o Mitä tärkeämmästä lapsen elämään liittyvästä asiasta on kyse, sitä enemmän painoarvoa lapsen mielipiteelle tulee antaa.

Lapsen mielipiteen ja toivomusten selvittämiseen on eri tapoja: Pääsääntöisesti keskustellaan lapsen kanssa.

Lapsen mielipiteen selvittäminen

Mielipiteen selvittämisen yhteydessä lapselle on annettava riittävästi tietoja asian käsittelystä ja eri vaihtoehtoista (Hallintol. 36§, Lsl 5§ ja 53§).

Lapselle ei saa antaa tietoja, jotka vaarantavat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta erittäin tärkeää yksityistä etua. Esim. vaarantaa lapsen ja hänelle läheisen henkilön suhdetta.

Lapsen kuuleminen (Lsl 20§)

12-vuotta täyttäneelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain 34§:n tarkoittamalla tavalla häntä itseään koskevassa lastensuojeluasiassa.

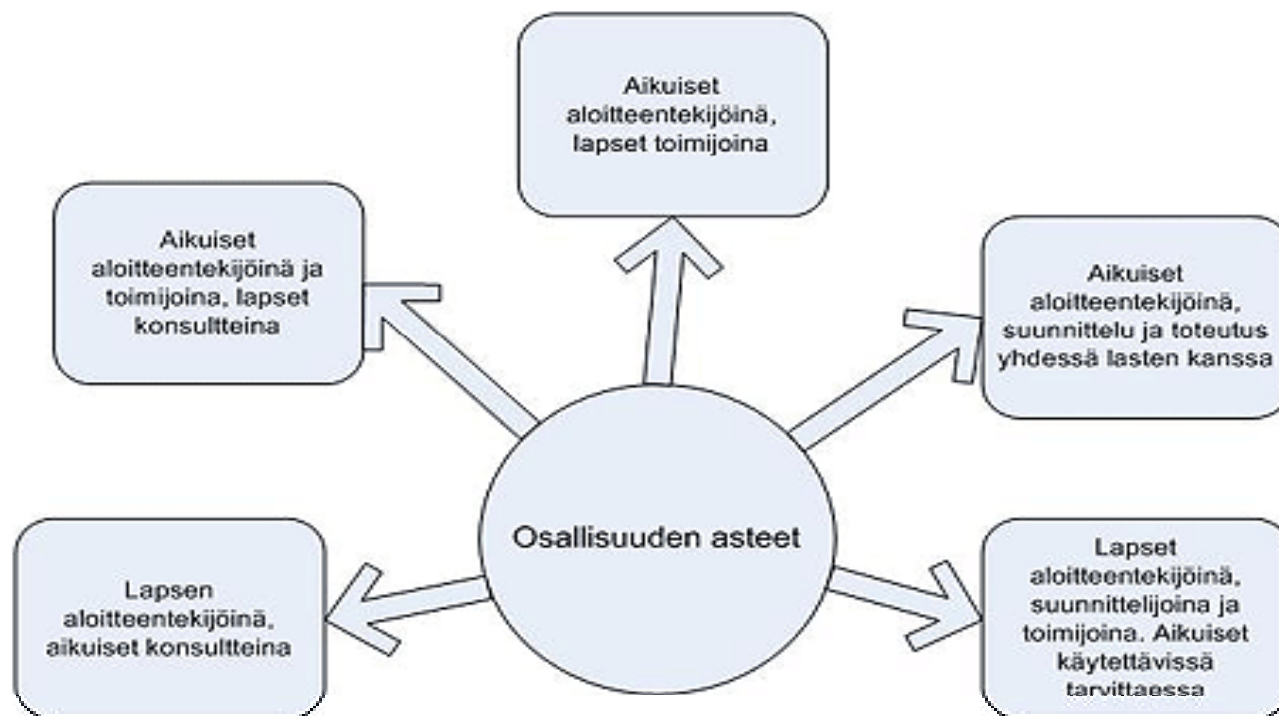
Kuulematta jättämisen perusteet säädetään lastensuojelulain 42§:ssä.

Lastensuojelun neuvottelu (Lsl 31§)

Lastensuojelun tarpeen selvittämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi tulee järjestää neuvotteluja, joihin osallistuu lapsi, vanhemmat, huoltajat ja muut lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavat henkilöt, muut lapselle ja perheelle läheiset henkilöt sekä viranomais- ja muut yhteistyötahot.

-> lastensuojelun työntekijän arvio

Osallisuuden lajit

1. Prosessiosallisuus: Lapsen osallisuus asiakkuusprosessissa
2. Kohtaamisosallisuus: Dialoginen, vastavuoroinen suhde lapsen ja hänen työntekijänsä välillä

Mitä nuoren osallisuus on?

Osallisuus koostuu oikeudesta saada tietoa itseä koskevista suunnitelmista, päätöksistä, ratkaisuista, toimenpiteistä ja niiden perusteluista sekä mahdollisuuksista ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa näihin asioihin.

Oleennaista on vastavuoroisuus: vaikuttaminen ei ole mahdollista, jos ei pääse mukaan asioiden käsittelyyn eikä saa niistä tietoa. Osallistuminen on toimintaa, jossa osallisuus usein konkretisoituu.

Lapsen/nuoren tieto?

”Perheen ja lapsen auttamisessa on tärkeää tavoittaa lapsen näkemys asioista. Ammattilaisen ja lapsen kohtaamista sosiaalityössä määrittää ajatus siitä, että lapsi tietää jotain, jota kukaan muu ei voi tietää”.

(Johanna Hurtig, 2006)

Osallisuus lapsen sosiaalityöntekijän näkökulmasta

Lasten osallisuuden toteutuminen edellyttää työntekijältä valmiuksia tehdä yhteistyötä lasten kanssa, kuunnella heitä ja ottaa lapsen mielipiteet huomioon. Yksittäisen työntekijän on kuitenkin vaikea hyödyntää omia valmiuksiaan, ellei organisaatio tarjoa siihen mahdollisuuksia.

Mahdollisuuksien luominen voi olla paitsi organisaatiokulttuurista myös hyvin käytännöllistä kuten lapsen kanssa työskentelyyn soveltuvien tilojen käytön mahdollisuus tai ajankäytön mahdollisuutta lapsen tapaamisiin.

Lopuksi...

Lapset ja nuoret pystyvät ilmaisemaan
ajatuksiaan, toiveitaan, odotuksiaan ja
pelkojaan, kun siihen annetaan mahdollisuus!

Lapsen ja nuoren osallisuus on sosiaalityössä
edelleen tärkeä ammatillinen ja eettinen
haaste...